

NEKONVENCIONALŪS GROJIMO VIOLONČELE BŪDAI: NUO IŠPLĖSTINIŲ LINK XXI A. MULTISTILISTINIŲ TECHNIKŲ

Gintarė Kaminskaitė
darbo vadovė: prof. Audronė Žiūraitytė

KLAIPĖDA, 2021

NUO IŠPLĖSTINIŲ LINK MULTISTILISTINIŲ TECHNIKŲ

- XX a. Vakarų akademinę muziką, kaip ir kitas meno rūšis, įtraukęs modernizmo sąjūdis kompozitorius ir su jais tampriai bendradarbiaujančius atlikėjus skatino plėsti sonorines instrumentų raiškos galimybes, buvo atrasta daug naujų garso išgavimo būdų.
- Nekonvencionaliems grojimo būdams apibūdinti XX a. paskutiniajame ketvirtyje prigijo *išplėstinių technikų* terminas.
- Pastaruoju metu styginių instrumentų garso išgavimo būdų atsinaujinimo šaltiniu tampa multistilistinis (*multistyle*) ir tarpkultūrinis (*cross-cultural*) muzikos kontekstas.



MUZIKOS STILIŲ IR KULTŪRINĖ HIBRIDIZACIJA

- Socialiniai, ekonominiai, politiniai ir demografiniai visuomenės pokyčiai atsispindi muzikiniame gyvenime, niveliuodami ribas tarp aukštosios–vidurinėsios–žemosios (*highbrow-middlebrow-lowbrow*) kultūros.
- Šio reiškinio pasekmė – muzikos *stilių ir kultūrinė hibridizacija*, kuri lemia akademinės/neakademinės muzikos susiliejamą.
- Akademinės muzikos atlikėjui tai reiškia poreikį plėsti skirtingų muzikinių kontekstų išmanymą ir reikalavimą įvaldyti mažiau pažįstamos muzikos kalbos aspektus.



MUZIKINIŲ STILIŲ SPEKTRAS

- Minėti reiškiniai lemia klasikinės muzikos pasirengimą turinčių violončelininkų judėjimą link kitų muzikos stilių – džiaz, *world* (pasaulio), roko, pop muzikos.
- XX a. pab. pradėjęs plisti *crossover* muzikos fenomenas nurodo ir muzikinių stilių kryžminimą, ir įvairių muzikinių praktikų elementų samplaiką, siekiant išplėsti potencialių klausytojų auditoriją.
- Plėtodami violončelės meną kituose muzikos stiliuose atlikėjai vysto naujus grojimo būdus ir technikas.



PAVYZDŽIAI

- Norėdami suteikti violončelei galimybę vienu metu atlikti ne tik melodinę, bet ir perkusinę funkciją atlikėjai vysto iš gitaros, džiazų kontraboso, smuiko (*fiddle*) pasiskolintas technikas: *chopping, tapping, slapping* ir kt.
- Pagal nekonvencionalią garso išgavimo prigimtį šios ir panašios technikos yra giminingos modernioje muzikoje naudojamoms *išplėstinėms technikoms*, tačiau yra kur kas labiau techniškai išplėtotos.



GALIMYBĖS IR IŠŠŪKIAI

- Naujai plėtojamos grojimo violončele technikos atveria platesnį instrumento galimybių spektrą. Pritaikant multistilistines technikas įmanoma groti ne tik įvairių stilių muziką, bet ir vienu metu atlikti melodinę, bosinę, harmoninę ir perkusinę funkcijas.
- Stebint pastarųjų dešimtmečių muzikines tendencijas tikėtina, kad neakademinės muzikos elementai vis intensyviau skverbsis į muzikines partitūras. Atlikėjams tai reiškia iššūkį įsisavinti vis išradingesnes grojimo technikas.
- Vystomos individualios grojimo technikos kelia notacijos problemas. Kol kas nėra nusistovėjusių ženklų „užkoduoti“ skirtingiems garsiniams efektams, neretai tenka kliautis žodiniu paaiškinimu.



- Įvairios *pizzicato* rūšys
- Grojimo akordais galimybės
- Perkusiniai efektai
- Dermių mikrotonalumas
- Kalbėjimas, dainavimas



MOKINIAI NEMOKOMI GROTI *PIZZICATO*, TAD ŠIOS TECHNIKOS PANAUDOJIMO GALIMYBĖS GANA SIAUROS. JO NUOMONE, MUZIKINIAI ELEMENTAI, KAIP *ARPEGGIO* PASAŽAI PER VISAS KETURIAS STYGAS AR PAKARTOTOS NATOS GREITAME TEMPE GALĖTŲ BŪTI LENGVAI PADEMONSTRUOJAMI GITARISTO, JEI ŠIS PASIIMTŲ Į RANKAS SMUIKA, TAČIAU KOMPOZITORIAMS JIE UŽDRAUSTI NAUDOTI DĖL NESUGROJAMUMO.

-H. BERLIOZ

THE MEMOIRS OF HECTOR BERLIOZ, TRANS. DAVID CAIRNS. LONDON: VICTOR GOLLANEZ LTD, 1969.



- <https://www.youtube.com/watch?v=8zkZl2MRxcM>

